

Конвенція від 18 березня про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах

У міжнародних судових провадженнях процес отримання доказів із-за кордону часто ускладнюється через відмінності між правовими системами, зокрема тими, що походять із цивільної та загальної правової традиції. Конвенція про отримання доказів прагне подолати ці відмінності, встановивши єдині рамки механізмів співпраці для полегшення та спрощення збирання доказів за кордоном. Конвенція пропонує для цього дві окремих та незалежних системи: (1) судове доручення та (2) дипломатичні службовці, консульські агенти та уповноважені.

Основні характеристики Конвенції

Глава I – Судове доручення

Судовий орган однієї Договірної Сторони може вимагати від іншої Договірної Сторони отримання доказів або здійснення іншої судової дії через судове доручення, яке надсилається до центрального органу іншої Договірної Сторони. Доручення має стосуватися доказів для використання у судовому провадженні, яке вже розпочалося або має розпочатися (ст. 1).

Судовий орган, який видає судовий наказ, повинен застосовувати власне законодавство до методів та процедур, яких слід дотримуватися (ст. 9), у тому числі стосовно використання будь-яких відповідних заходів примусу (ст. 10). Однак запитуючий орган може вимагати застосування спеціальної методики чи процедури (ст. 9).

Такий спосіб збору доказів відповідно до Глави I доступний усім Договірним сторонам Конвенції.

Досудове розкриття

Досудове розкриття – це процедура в країнах загального права, що полягає у витребуванні доказів, які були подані після подання позову, але до остаточного розгляду справи по суті. Відповідно до статті 23 Конвенції, Договірні Сторони можуть вирішити, зробивши про це заяву, не виконувати судові доручення, подані з метою досудового розкриття документів. У той час, як окремі Договірні Сторони зробили загальні заяви щодо невиконання всіх судових доручень, які мають на меті досудове розкриття документів, інші виступили з окремими заявами, які встановлюють певні вимоги для забезпечення обґрунтованості доручення, а також зазначення переліку витребуваних доказів. Ця інформація доступна в таблиці статусів у [Розділі щодо доказів](#) на сайті Гаазької конвенції.

Глава II – Дипломатичні службовці, консульські представники та комісари

Дипломатичний службовець або консульський агент Договірної Сторони може без застосування примусу отримувати докази від громадян тієї держави, яку вони представляють (ст. 15). Це може вимагати отримання дозволу відповідного органу держави, де відбираються докази. Дипломатичний службовець, консульський агент або уповноважений також можуть без застосування примусу отримувати докази від інших громадян, якщо дозвіл на це було надано компетентним органом Договірної Сторони, де мають бути відібрані докази (ст. 16 і 17).

Конвенція також передбачає механізм отримання доказів із застосуванням примусу (ст. 18). Відповідно до глави II, дипломатичний службовець, консульський агент або уповноважений повинен застосовувати законодавство, яким керується суд, що розглядає позов, якщо це не суперечить законодавству Договірної Сторони, де відбираються докази, або наданому дозволу (ст. 21).

Договірні Сторони можуть повністю або частково виключити застосування цієї глави Конвенції (ст. 33). Ця інформація доступна в таблиці статусів у [Розділі щодо доказів](#) на сайті Гаазької конвенції.

[Роль адміністративних органів](#)

Конвенцією передбачено наявність системи центральних органів в усіх Договірних Сторонах. Основна роль центрального органу полягає в отриманні судових доручень відповідно до Глави I та передачі їх відповідним органам, уповноваженими їх виконувати. Договірні Сторони можуть також призначити органи, у яких необхідно запитувати дозвіл з метою отримання доказів відповідно до глави II. Конвенція також передбачає призначення додаткових органів і залишає визначення обсягу їхньої компетенції на розсуд Договірних Сторін.

[Використання технологій](#)

Відсутність згадок про технічні засоби в тексті Конвенції дозволяє Договірним Сторонам використовувати сучасні технології для передачі та виконання доручень. Це включає можливість використання відеопосилання для забезпечення збору доказів відповідно до Глав I і II Конвенції, при цьому різні Договірні Сторони можуть використовувати різні підходи. Вичерпним документом щодо використання нових технологій для збору доказів є «Посібник з належної практики використання відеопосилань».

[Додаткові ресурси](#)

[Розділ щодо доказів](#) на сайті Гаазької конвенції містить найсвіжішу інформацію щодо Конвенції, зокрема:

- Текст Конвенції
- Таблиця статусів Договірних Сторін
- Перелік центральних органів та практична інформація щодо кожної Договірної Сторони
- Пояснювальний звіт щодо Конвенції про отримання доказів
- Практичний посібник із застосування Конвенції про отримання доказів
- Посібник із належної практики використання відеопосилань
- Рекомендований шаблон судових доручень